

Tjenestedeling og forkyndelse i ELM og ELU

Vejledning fra ELMs Hyrde-lærerråd, oktober 2020

Indhold

Baggrund.....	2
Et på en gang centralt og perifært emne.....	3
A. Et fundament i skabelsen	4
Hvem er kvinde og hvem er mand?.....	4
Mennesket skabt i Guds billede som mand og kvinde	4
Forskellige, med lige stor værdi	5
B. Bibelens billede af rollefordeling mellem mænd og kvinder i menigheden.....	6
Det Gamle Testamente	6
Det nye testamente	6
<i>Jesu og apostlenes praksis</i>	6
<i>Paulus' undervisning</i>	7
C. Bibelttekster om kvinder og åndeligt lederskab	8
1 Kor 14,33b-35	8
1 Tim 2,11-12	9
Sammenfatning.....	9
D. Hvordan gør vi i praksis?.....	10
Skelnen mellem forkyndelsesformer i praksis.....	10
Vi kan vurdere forskelligt.....	11
Forkyndelse ved kvinder – konkrete muligheder	12
Appendix: Læreforkyndelse og profetisk forkyndelse	13
Hvad er læreforkyndelse?.....	13
Litteratur	14
Fodnoter	15

Baggrund

Denne vejledning er blevet til på baggrund af et udvalgsarbejde, som blev sat i gang af landsstyrelsen i august 2018. Udvalget består af Milka Koefoed-Jespersen, Chris Rasmussen, Christine Ipsen, Poul Iversen og Peder Ø. Jensen.

Baggrunden for arbejdet har været en efterspørgsel på, hvilket syn ELM har på, hvilke tjenester mænd og kvinder kan påtage sig i den kristne menighed, og hvad begrundelserne er for vores praksis. Der er også blevet sat spørgsmålstegn ved, om den konkrete praksis til fulde udnytter de bibelske rammer for, at

specielt kvinder kan tjene med den udrustning, som Gud giver dem. Det gælder særligt i forhold til den mundtlige formidling af Bibelens budskab.

Tilbage i år 2000 blev det seneste dokument om tjenestedeling udgivet af landsstyrelsen. Det har ikke som sådan været målet at revidere eller forandre dette indholdsmæssigt, men at udfylde nogle mangler. Allerede dengang blev det udtrykt, at "det må være muligt at definere en tjeneste for kvinder, der inkluderer forkyndelse af evangeliet i hele menighedens forsamling". Der blev dog ikke for alvor taget skridt til at gøre dette i praksis.

Over tid forandres kulturer og måder at være sammen på, så der opstår nye spørgsmål at stille til bibelteksterne. Uanset det konkrete ønske om en tydeligere vejledning, så vil det for hver generation være nødvendigt at arbejde med at forstå den bibelske vejledning for at tage den til sig som sin egen. Derfor har vi valgt igen at arbejde med de relevante bibeltekster.

Et konkret eksempel på, at en ny tid kræver nye svar, at synet på køn er i opbrud i vores tid. Derfor har vi valgt at bruge en del plads på Bibelens lære om, at mennesket er skabt som mand og kvinde i Guds billede.

Den primære vision for udvalgets arbejde og for denne rapport er på den baggrund at medvirke til, at vi forstår Bibelens vejledning bedre i vores tid, så vi bedre kan omsætte det til en sund praksis i vores menigheder og fællesskaber. En praksis, som er til glæde og gavn for så mange som muligt, og som ophøjer Guds navn ved at være i overensstemmelse med hans vilje, som den er udtrykt i Bibelen.

Arbejdet har strakt sig over et stykke tid, da det er et krævende stof at arbejde med. En vigtig del af arbejdet ligger endnu foran os, nemlig at denne vejledning bliver taget op og drøftet i fællesskaber og omsat til konkret handling.

Et på en gang centralt og perifært emne

Bibelens grundlæggende lære er at mennesket, mand og kvinde, er skabt i Guds billede, hvilket også er fundamentet for bibelens lære om tjenestedeling. Dermed berører emnet en grundlæggende del af vores personlige identitet – vores køn. Det mærker vi også ved, at det er et følsomt emne at behandle og diskutere. På den anden side er spørgsmålet om opgavefordeling mellem mænd og kvinder ikke et fremtrædende emne i Bibelen. Det afgør ikke spørgsmålet om frelse eller fortabelse. Samtidig er vejledningen en del af Bibelen, som ELM har som fundament og rettesnor. Det må vi tage alvorligt, sådan at vores praksis også respekterer Guds ords autoritet. Stiller vi spørgsmål ved en del af Bibelen, rækker vi ved hele fundamentet for vores tro. Vi er derfor forpligtede på så godt som muligt at efterleve denne del også.

Dette dokument har til hensigt at vejlede i og understøtte ELM's praksis omkring tjenestedeling med afsæt i Bibelens forståelse af det skabte menneske som to køn. Vi er bevidste om, at man kan være udfordret af Bibelen i forhold til ens køn og seksualitet. Jesus viser os, at han har plads til alle, og at vores køn og seksualitet ikke skal være på en bestemt måde for at Gud elsker os og vil fællesskab med os. Samtidig udfordrer Jesus til at følge ham og til sammen med ham at søge Guds vilje for vores liv. Her peger Jesus selv på, at vi må tage udgangspunkt i det, vi er skabt til at være.¹ I denne rapport fokuserer vi på, hvad det betyder for opgaver og roller i menigheder og fællesskaber, så vores tjenestedeling sikrer mangfoldighed og brug af fællesskabets rigdomme inden for den ramme Gud har givet os.

A. Et fundament i skabelsen

Hvem er kvinde og hvem er mand?

For at tale om tjenstedeling mellem kvinder og mænd, er det nødvendigt først at fastslå, hvem der er kvinde og hvem der er mand. I vores kultur har der tidligere været en forståelse af, at en biologisk født mand er en mand, og at en biologisk født kvinde er en kvinde. I dag er der ved at ske en opløsning af den kønsforståelse, og i stedet vinder tanker om kønsneutralitet indpas. Der er stærke kræfter i dag, der fastslår, at kvinde og mand ikke er noget man er født som, men bestemmes ud fra hvad man oplever sig som. Hvilket køn man er, handler først og fremmest om hvad man føler, erfarer og udtrykker sig selv som.

Ud fra en sådan forståelse giver det ikke mening at tale om tjenstedeling. I teorien kan man så blot vælge sit køn ud fra, hvilke opgaver man godt kunne tænke sig. Bibelen tegner dog et helt andet billede af, hvad køn er. Der møder vi en Gud, som i kærlighed har skabt os som mand og kvinde og til leve i overensstemmelse med det. Det vil vi nu udfolde nærmere.

Mennesket skabt i Guds billede som mand og kvinde

Ifølge den kristne tro og bibelen er det Gud der ved sit ord har skabt mennesket.

I 1 Mos 1,27 står der: *"Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det."*

Der findes en Gud. Og Gud har skabt alt i verden, alt der er i verden og på jorden. Det er også Gud der har skabt, og formet mennesket. Vi tror, at verden findes, fordi den er skabt af noget større end mennesket selv. Den er skabt af Gud. Når det er Gud der har skabt mennesket, må han mere end nogen anden vide, hvordan han har skabt det, og hvem der er kvinde og mand. Derfor er det afgørende, at vi holder fast ved hvordan Gud ser på, hvem der er mand og kvinde.

I 1 Mos 1,27 står der: *"Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem"*.

I den bibelske forståelse af verden skaber Gud ethvert menneske. Og mennesket er skabt med et af to køn. Det betyder, at vi som mennesker ikke selv kan definere, om man er kvinde eller mand. Det er alene Ham der har skabt os, der har ret til at afgøre hvilket køn vi er. Gud har bestemt, at det er ud fra det biologiske, altså det vi er født som, der afgør, om vi er kvinde eller mand. Det bekræftes også stærkt af Jesus i det nye testamente:

(Matt 19,4). *"Har I ikke læst, at Skaberen fra begyndelsen skabte dem som mand og kvinde?"*

Vi kan altså som skabninger ikke lave om på Guds skaberværk.

Det er meget tydeligt, når et barn bliver født, om det er en dreng eller en pige og det vi er født som, er det vi er, fordi det er det Gud vil, vi skal være. Det er kun i ganske få tilfælde, der kan være tvivl og det går vi ikke nærmere ind på her. Som kristne må vi derfor holde fast i, af vi er født biologisk som kvinde eller mand og at det kan og må vi ikke lave om på. Det er Guds vilje og orden, og det er det grundlag vi må forstå formaningerne om tjenstedeling ud fra. Vi er, som tidligere nævnt, klar over, at mennesker kan opleve at have en anden kønsidentitet, eller en anden seksualitet end det, deres biologiske køn lægger op til. Her må vi møde hinanden med støtte, hjælp og forståelse. Der er også udgivet gode bøger om dette, som vi henviser til i litteraturlisten. ⁱⁱ

Forskellige, med lige stor værdi

Da Gud skabte mennesket, skabte han først manden. Han formede ham af jorden og blæste livsånde i ham. I sit eget billede skabte han mennesket. Mennesket kaldte han Adam, men Adam fandt ingen blandt alle skabninger, der passede til ham. Så tog Gud et af Adams ribben og byggede en kvinde. Og nu fandt Adam, at det var en der passede til ham selv. Altså er manden og kvinden ens fordi de begge er mennesker og forskellige ved at være mand og kvinde. De er ikke ens, men de passer sammen.

Forskellene mellem mand og kvinde må vi forstå som en fordel, fordi de passer til hinanden og de kan støtte og supplere hinanden. Men Bibelen er meget tydelig med, at mennesket som kvinde og mand er højt elsket af Gud og, at der ikke er forskel på værdi i Guds øjne. Det ser vi måske bedst ved, at Jesus elskede verden (mennesket) så højt, at han gav sit liv for at frelse det. Her skelnes ikke mellem mand og kvinde. Han gav sit liv for kvinden og for manden.

Det er meget godt begrundet i bibelen:

1 Kor 11,11: *"Dog, i Herren er kvinden intet uden manden og manden intet uden kvinden."*

Gal 3,26-29: *"For I er alle Guds børn ved troen, i Kristus Jesus. Alle I, der er døbt til Kristus, har jo ikklædt jer Kristus. Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus, og hører I Kristus til, er I også Abrahams afkom, arvinger i kraft af Guds løfte."*

Alle både mænd og kvinder er vigtige for Gud både i hjemmet, samfundet og i menigheden. Men det at de er vigtige og lige værdifulde betyder ikke, at alle skal have samme opgaver. Gud har lagt nogle opgaver hen til manden og nogle til kvinden. Opgaven med at føde børn, er lagt hen til kvinden. Men det betyder ikke, at manden så er mindre værd. Sådan er det også med opgaverne i menigheden. Her er nogle opgaver pålagt manden og andre kvinden. Men Gud har lige meget brug for både manden og kvinden til at tjene sig i Hans menighed. Manden og kvinden passer til hinanden og supplerer hinanden på en unik måde, og har lige stor værdi i Guds øjne. Det er det afgørende fundament for at tale om tjenestedeling.

Forskel på køn og kønsroller

Vi tror som sagt på, at alle mennesker er skabt med et biologisk køn. Det køn vi er skabt med, giver os en bestemt plads i Guds skaberværk. Det er en grundtanke, som ikke er tidsbestemt, eller bundet til en konkret kultur eller tradition. Samtidigt lever enhver mand og kvinde i en bestemt tid, hvor vi alle er i berøring med idealer og ideer om *kvindelighed* og *mandlighed*, som udspringer af kultur og traditioner. Også i vores menigheder og fællesskaber, har vi ideer om, hvad det vil sige at være kvinde og mand. Vi bliver nødt til at give hinanden plads til at være kvinder og mænd på forskellige måder, og give plads til en del varsomhed når vi taler om hvad der er typisk mandligt og kvindeligt.

Det er naturligt, at der er bestemte temaer, farver og aktiviteter der dominerer, når henholdsvis mænd og kvinder samles. Der vil være bestemte træk, der er fremherskende hos de to køn. Men vi må ikke foretage den kortslutning, at man for at være en rigtig mand eller kvinde skal kunne identificere sig med vores kulturs mande- eller kvindeinteresser. En hel del af vores ideer om kønsroller er bestemt af vores kultur. Der er rigtigt nok generelle forskelle mellem mænd og kvinder men når man ser på det enkelte menneske, så kan vedkommende have evner og interesser, der normalt bliver identificeret med det modsatte køn. Det gør ikke hende eller ham til mindre kvinde eller mand.

Vi skal arbejde på at omfavne medkristnes forskellighed og tale positivt om den. Biblen legitimerer ikke, at man nedværdiger det modsatte køn i den måde man taler og handler. Køn og kønsforskelle skal i alle

vores fællesskaber tales om på en sober og respektfuld måde. Det gælder både missionshus, børneklub og kirkekaffe, så at det kristne fællesskab kan bevares sundt og stærkt.

B. Bibelens billede af rollefordeling mellem mænd og kvinder i menigheden

Vi har nu set, hvordan skabelsen lægger et fundament for, at mænd og kvinder er skabt forskellige med lige stor værdi til forskellige opgaver. Herfra skal vi så se på, hvordan det kommer til udtryk i resten af Bibelen. I dette hovedafsnit vil vi pege på nogle mere generelle elementer fra Det gamle og Det nye Testamente. I næste hovedafsnit vil vi se nærmere på de bibeltekster, som særligt udfolder, hvad tjenstedeling betyder omkring forkyndelse i menigheden.

Det Gamle Testamente

Ud over selve skabelsesberetningen er Det gamle Testamente (GT), ikke afgørende for at fastlægge rollefordelingen mellem mænd og kvinder, da det først og fremmest er udfoldet i NT, og fordi Guds menighed er bygget op efter andre strukturer efter Jesu komme. Men det skal ikke overses, at der findes markante kvindeskikkelser i GT (fx Deborah i Dommerbogen, og Dronning Esther), som ud fra deres kald udviser mod og handlekraft, og som er udtryk for kvindens ligeværd over for Gud. De kan stå som positive forbilleder for kvinder i at tage det kald, som Gud giver til dem, på sig med frimodighed inden for den bibelske ramme.

Det nye testamente

Jesu og apostlenes praksis

I beretningerne om Jesu virke og apostlenes efterfølgende praksis er der to væsentlige pointer, vi kan tage med:

1. Jesus gjorde op med samtidens syn på kvinder

Jesus tog i sit virke et opgør med jødernes meget mandsdominerede syn på kvinder og åndelighed. Det gjorde han frem for alt ved at indlemme kvinderne i sin discipelflok. Når Maria får ros for at sidde ved Jesu fødder, trods kritik, så har hun helt konkret indtaget den plads, hvor rabbiens discipel sad og modtog belæring. Det var ikke praksis blandt jøderne. Jesus indfører altså åndelig ligestilling. Ja, kvinderne synes på nogle måder endda at have været dem, som var tættest på Jesus. De følger ham helt ind til korset – og de bliver de første vidner til opstandelsen.

Det var i jødisk retspraksis kun mænd, som blev regnet for troværdige vidner, men det vender Jesus op og ned på ved at bede dem om at bevidne opstandelsen over for de øvrige apostle. På den måde viser Jesus, at kvinder har lov til både at være disciple af Jesus og at fortælle andre om ham. Jesu praksis bliver videreført af apostlene. Ca. 1/3 af de navne som Paulus nævner i sine breve, er typiske kvindenavne. Kvinderne har været vigtige relationer og samarbejdspartnere for Paulus i hans virke med at nå ud i Romerriget med evangeliet. Der står et sted, at "ikke få" fornemme kvinder (ApG 17,4) sluttede sig til menigheden gennem Paulus. Deres høje status har betydet, at de gennem at stille fx deres huse og økonomi til rådighed har været vigtige støtter i menigheden. Ægteparret Akvila og Priscilla ser ud til at have været nogle af Paulus' nære venner, og de to spiller en væsentlig rolle i oplæring af Apollos. Det at

de nævnes begge to må forstås som et udtryk for, at de begge to var vigtige for Paulus (ApG 18,26). Denne åndelige ligestilling er ofte blevet udtrykt gennem tanken om det almindelige præstedømme.ⁱⁱⁱ

2. Jesus og apostlene fastholder en forskel i tjeneste og ansvar

Jesus fører dog ikke dette opgør med samtiden igennem derhen, at han fuldstændig ligestiller mænd og kvinder. Han vælger kun mænd som apostle. Efter opstandelsen er det på en særlig måde dem, han udpeger som sine udsendinge. Dette viser, at Jesus ønskede at ligestille mænd og kvinder åndeligt, men at det ikke betød, at mænd og kvinder skal dele det åndelige lederskab i Guds folk. Helt fra begyndelsen oprettes der et lederskab i de menigheder, som efterhånden blev stiftet. I ApG 14,23 står der, at Paulus og Barnabas udpegede ældste i menighederne på vejen tilbage efter første missionsrejse. Vi må gå ud fra, at det har været en typisk praksis. Der beskrives en række forkynder-funktioner i NT, hvor de mest fremtrædende ser ud til at være lære-funktionen og profetfunktionen (profeti), foruden en række andre nådegaver. Det åndelige lederskab i menigheden, udgøres af dem, som kaldes ældste, hyrder og lærere, og kan ses som en samlet gruppe.^{iv}

I den lutherske kirkes bekendelsesskrifter er denne forståelse udtrykt i formuleringen, at "der er indstiftet et embede til at lære evangeliet og meddele sakramenterne"^v. Til tider er dette i den lutherske tradition blevet forstået så snævert, at der knapt nok er blevet levnet plads til andre forkyndelsesfunktioner. Men det udtrykker den grundlæggende bibelske tanke om, at Gud har indstiftet et særligt åndeligt lederskab i kirken, som har ansvar for den primære forkyndelse, vejledning og undervisning.

Guds skaberorden for mand og kvinde kommer særligt til udtryk i hjem og menighed. Det er på disse områder bibelen og specielt Det nye testamente beskriver en forskel i opgaver og ansvar. En betegnelse for dette kan være "det overordnede åndelige lederskab og ansvar". Nogle vil hævde, at den forskel også bør komme til udtryk på samfundsplan, men det er kun i forhold til menigheden og familien, at Bibelen formaner til denne "tjenestedeling".

Paulus' undervisning

Når vi taler om dette åndelige lederskab – og at dette er et særligt kald, forbeholdt mænd, så er det ofte bestemte bibeltekster hos Paulus, der bliver henvist til. Og dem skal vi se på senere. Det er dog vigtigt at forstå dette i sammenhæng med det overordnede bibelske billede. For Paulus begrundet sine formaninger i skabelsen. I 1 Mos 2,18 står der, at kvinden blev skabt som en hjælper for manden, og som Paulus skriver, så blev manden skabt først (1 Tim 2,14) og kvinden "for mandens skyld" (1 Kor 11,9). I skabelsesberetningen bliver denne "orden" ikke nærmere udfoldet, men vi må underforstå, at kvinden blev skabt for at hjælpe manden i sin opgave med at forvalte skaberværket. Foruden det, at hun skulle hjælpe Adam ud af sin ensomhed/alenehed. At være hjælper lyder i moderne ører måske ikke så positivt, men dels så er ordet i sig selv neutralt, og kan bruges om, at Gud er menneskers hjælper. Dels, så er det en positiv tanke i Bibelen, at vi hjælper hinanden og er afhængige af hinanden, selvom vi måske har lært at det handler om at være så selvstændige som muligt.

Hovedstruktur - rollefordeling

Når Paulus tager fat i dette, så beskriver han det som en såkaldt hovedstruktur, tydeligst i 1 Kor 11,3f. Her begrundet Paulus en forskel i, hvordan kønnene skal optræde, med, at manden er skabt som kvindens hoved og ikke omvendt.^{vi} Der er rigtig meget at sige om den tekst – men det vigtige er her, at Paulus drager en parallel til forholdet mellem Kristus og Gud. Dermed står det igen klart, at det ikke handler om at værdisætte mand og kvinde forskelligt, men om at de optræder på en måde, som afspejler de forskellige roller som Gud har tiltænkt dem. Paulus beskriver forholdet mellem mand og kvinde i ægteskabet i Efeserbrevet (5,22-23), hvor vi ser at dette kommer til udtryk i, at kvinden underordner sig

under sin mand og at manden elsker og giver sig hen for sin hustru (5,25). I menigheden skal kvinden også underordne sig under manden, som det fremgår af de to formaninger i 1 Kor 14,34 og 1 Tim 2,11, som vi senere skal behandle nærmere.

Underordning – indordning

Ordet "underordning" kan vække mange ubehagelige associationer for både mænd og kvinder. Mange ser straks noget med underkastelse, udnyttelse og tyranni for sig. Når vi bruger ordet *underordne* i denne sammenhæng, bliver det derfor også væsentligt at tage højde for at man kan forstå ordet forskelligt. Samtidigt er det vigtigt at fastholde, hvad *Bibelen* rent faktisk siger om underordning. Bibelen lægger nemlig noget helt andet i ordet. Som nævnt ovenfor bruges forholdet mellem Kristus og Kirken som forbillede for underordning indenfor ægteskabets rammer. Det er den samme form for underordning, som Gud vil skal gælde menigheden. Det ser vi afspejlet i Peters formaning til de ældste i 1 Pet 5,1-3: *"Vær hyrder for Guds hjord hos jer, vogt den, ikke af tvang, men frivilligt, som Gud vil det, ikke for ussel vindings skyld, men glad og gerne. Gør jer ikke til herskere over dem, I har ansvaret for, men vær forbilleder for hjorden;"*

Når Bibelen taler om underordning handler det om en positiv og viljemæssig indordning i helheden. Den sker ikke af tvang, men i overbevisning om, at Guds skaberorden er god. Parallellen til forholdet mellem Kristus og Kirken viser, at mandens funktion er en tjener-funktion, med det tungeste ansvar. Når Bibelen udfolder dette lederskab som et tjenende lederskab, så må kaldet til kvinden forstås som at støtte manden i at udføre dette lederskab ved at opmuntre ham til at tage det på sig, og ved at respektere og støtte de beslutninger og prioriteringer, som han træffer for at udfylde rollen. I næste hovedafsnit er det så hvordan lederskabet udfoldes i menigheden, vi særligt behandler.

C. Bibeltekster om kvinder og åndeligt lederskab

Vi har nu set, hvordan Bibelen tegner et billede af en åndelig ligestilling i menigheden, samtidig med, at et særligt åndeligt lederskab er lagt hen til en mindre gruppe, som kun skal udgøres af mænd. Vi skal nu se nærmere på de to bibeltekster, som specifikt udtaler sig om kvinders forhold til åndeligt lederskab og specielt det forkyndende aspekt af lederskabet. Det er formaningerne, som begge er henført til den ovennævnte skabelsesorden, som siger, at kvinder ikke skal påtage sig åndeligt lederskab over for mænd.

1 Kor 14,33b-35

Paulus beskriver i 1 Kor 14,26-33, hvordan gudstjenesten i menigheden bør foregå, hvor belæring, profeti, salme/bøn, tungetale (hvis den tolkes) skal indgå i menigheden og give plads til hinanden i god ro og orden, så det bidrager til den fælles opbyggelse. Opbyggelsen er afgørende, og den er betinget af, at man forstår, hvad der foregår, jf. det at tungetalen skal tolkes. Fred og ikke forvirring er formålet. Det er efter denne beskrivelse, at Paulus kommer med forbuddet – kvinden må ikke tale i menigheden, dvs. i den gudstjeneste, som Paulus lige har beskrevet:

"Som i alle de helliges menigheder skal kvinderne tie stille i menighederne. De må ikke tale, men skal underordne sig, sådan som loven også siger. Men hvis de vil have noget at vide, skal de spørge deres mænd hjemme, for det sømmer sig ikke for en kvinde at tale i menigheden." (1 Kor 14,33b-35)

Verset er omdiskuteret blandt bibelfortolkere. Hovedspørgsmålet er naturligvis, om verset handler om, at kvinder på den ene eller anden måde bliver formanet til at afholde sig fra forkyndelsen i menigheden. Det har været den grundlæggende forståelse i det meste af kirkehistorien. I nyere tid har nogle forsøgt at argumentere for, at det handler om, at kvinderne ikke må stille forstyrrende spørgsmål i gudstjenesten.

Det er dog en tolkning, som ud over at have kirkehistorien imod sig, har svært ved at forklare, hvorfor Paulus argumenterer for, at det handler om at underordne sig, og hvorfor det lige er kvinderne, der ikke må forstyrre.^{vii}

Når det gælder rækkevidden af denne formaning, så spænder tolkningerne fra, at det er et mere eller mindre absolut forbud mod, at kvinder taler i menighedens fællesskab, eller at de ikke skal bedømme profeti, til at det handler om, at en kvinde ikke skal påtage sig opgaven som præst. I lyset af den næste bibeltekst er vores forståelse, at det afgørende er, at hun ikke påtager sig autoritativ forkyndelse i menigheden, nemlig læreforkyndelsen og det åndelige lederskab, som er knyttet til den.

1 Tim 2,11-12

I 1 Tim 2,11-12 finder vi den anden omtalte tekst. Igen er rammen her, at Paulus vejleder i, hvordan Timotheus skal tilrettelægge gudstjenesten, og specielt, hvilke afveje, som skal undgås. Vi ser både i begrebet underordne og i den følgende henvisning til skabelsen, at det handler om, at kvinderne formaneres til at optræde i overensstemmelse med Guds skaberorden og ikke bryde den.

Teksten lyder:

“En kvinde skal lade sig belære i stilhed og underordne sig i alt; men at optræde som lærer tillader jeg ikke en kvinde, heller ikke at bestemme over sin mand; hun skal leve i stilhed.” (1 Tim 2,11-12)

Den direkte oversættelse af v. 12 vil lyde: *jeg tillader ikke en kvinde at undervise, ej heller at bestemme over en mand.*

Det er altså funktionen at undervise i menigheden, som kvinden ikke skal påtage sig. Undervisningen er i Det nye testamente udtryk for det at formidle den apostolske tradition, dvs. evangeliet om Jesus, (og det gamle testaments vidnesbyrd om ham) videre og forpligte menigheden på dette. Denne undervisning er, som vi har set, knyttet til det åndelige lederskab og det viser sammen med Paulus' formaning om, at kvinden ikke skal bestemme over en mand, at Paulus formaner til, at kvinder ikke må påtage sig det åndelige lederskab over for menighedens mænd ved at gå ind i undervisningstjenesten.^{viii}

Der er blandt bibeltro kristne uenighed om, hvorvidt udtrykket ”undervise/optræde som lærer” egentlig betyder konkret det at undervise (aktiviteten), eller om det betyde at påtage sig en særlig lærertjeneste – som vi fx vil kalde præst. Eftersom det er et udsagnsord, må der tages udgangspunkt i, at det er en funktion, som Paulus ikke tillader, fremfor en position. Men det at funktionen er knyttet til det åndelige lederskab er med til at afgrænse betydningen af at undervise ind i denne sammenhæng. Paulus anden del af formaningen, om ikke at ”bestemme”/udøve autoritet er også med til at give indtryk af, at det har at gøre med, hvilken position kvinden indtager/forsøger at indtage igennem sin undervisning. Ud fra sammenhængen giver det derfor mening at definere den undervisning som Paulus taler om som: *en autoritativ og offentlig overlevering af apostolsk tradition og lære om Kristus og skrifterne.* Se nærmere om dette i appendixet til sidst.^{ix}

Sammenfatning

Disse to skriftsteder tegner tilsammen et tydeligt billede af, at der er en bestemt form for forkyndelse i menigheden, som kun mænd skal påtage sig.

Sætter vi disse to tekster ind i den øvrige bibelske sammenhæng får vi det billede, at Gud har fastsat den orden, at den orden som går tilbage til skabelsen, skal fastholdes i menigheden. Kvinder skal ikke udøve åndelig autoritet og lederskab over for mænd. Det er værd her at nævne, at eftersom denne autoritative forkyndelse hører under menighedens åndelige lederskab, så skal mænd heller ikke selvbestaltet påtage sig denne rolle og denne forkyndelse.^x

Konkret betyder det på den ene side, at:

*En kvinde **ikke** skal påtage sig funktionen som hyrde/lærer/ældste, og ej heller gå ind i opgaven med at undervise autoritativt i skriften og den apostolske tradition – det som er den primære ledelsesopgave.*

*Og på den anden side at hun frimodigt **kan** gå ind i andre tjenester, forkyndelsestjenester og andre, som ikke omfatter dette. Det gælder fx profet-tjenesten, som Paulus i 1 Kor 11,5f eksplicit siger, at kvinder kan udføre i menigheden.*

Til sidst i dokumentet har vi et afsnit, som går dybere ind i, hvordan de to tjenester, læreforkyndelse og profeti er beskrevet i Det nye testamente. Specielt den profetiske forkyndelse, som Paulus fremhæver, er ikke blevet belyst nok i ELM-sammenhæng. Der er også eksempler på andre former for forkyndelse, som ikke indebærer åndeligt ansvar og lederskab, som fx evangeliserende forkyndelse eller det personlige vidnesbyrd. Bibelteksterne har ikke så mange detaljer om dette. Det vigtigste er dog, at den hyrde-læremæssige forkyndelse er klart defineret og afgrænset, fra de andre forkyndelsesformer. Derfor vil vi nu se nærmere på, hvordan vi i praksis kan gøre det.

D. Hvordan gør vi i praksis?

Hvordan skelner vi i praksis mellem de forskellige forkyndelsesformer, og hvordan tilrettelægger vi vores møder og gudstjenester, så vi giver den plads til de forskellige forkyndende tjenester, som Bibelen faktisk beskriver. Når der kan opstå uenighed om selve tolkningen af teksterne, så er det ikke så underligt, at der også gør det omkring, hvordan vi anvender dem i praksis.

Som udvalgt er det vores vurdering, at ELM generelt set, har haft en praksis, som i for lille grad har åbnet op for forkyndelse ved kvinder i forhold til, hvad Bibelen faktisk åbner op for. Det kan der være flere forklaringer på. Det har nok altid ligget i ELMs DNA, at det var vigtigt at holde sig til Skriften, så hellere være lidt for forsigtig end at risikere noget. Det er også muligt, at der gennem tiden er kommet så stor vægt på lige netop den undervisende forkyndelse, at man har overset de andre forkyndelsesformer. Noget kunne tyde på, at man tilbage i vækkelsestiderne har lagt mere vægt på den profetiske og evangeliserende forkyndelse.

Det er også et vilkår, at det bibelske budskab altid bliver oversat ind i en kulturel kontekst.

Missionsforeninger opstod i en tid, hvor der var en meget klar rollefordeling mellem, at mænd var dem, der var synlige i det offentlige rum, mens kvinderne hørte til i privatsfæren. Den traditionelle kultur er i nyere tid blevet mødt med sekulariseringens opløsning af alle bibelske normer, og det kan være svært at navigere og finde vej i, hvad vi skal tage til os, og hvad vi skal forkaste. Det er svært altid at gennemskue, hvornår der er tale om er en sund bibelsk udfordring af traditioner, som er på spil, og hvornår presset mod forandring snarere er drevet af opgøret med den bibelske autoritet.

Udgangspunktet er fortsat, at den autoritative undervisning i menigheden er forbeholdt mænd. Det er den opgave, som præster og prædikanter kaldes til, og ved at gå ind i det kald påtager de sig åndeligt lederskab i menigheden. Det er forkyndelsesdelen af tjenestedelingen, vi har fokus på her, men det rummer naturligvis også en ledelsesmæssig side. ELMs praksis er at det åndelige lederskab ligger hos den lokale kredsformand, hos prædikanterne og et særligt hyrde-lærerråd.

Skelnen mellem forkyndelsesformer i praksis

Hvordan skelner vi så mellem de autoritative undervisning og øvrig forkyndelse? Her er vi enige om, at

det både handler om den måde tingene bliver sagt på, og de ydre rammer, som omgiver talen. Følgende kriterier kan bruges til at vurdere ud fra: Anledningen, formen, hensigten, målgruppe, aktivitetens navn og lignende. *Anvend fx de følgende punkter i refleksionen:*

- Den profetiske forkyndelse og andre forkyndelsesformer uden læreautoritet placerer sig ikke som en autoritet over for tilhøreren, men taler som den "ene kristen, taler til den anden". Det vil ikke være i formen "Så siger Herren", men mere, at "det har Gud glædet eller hjulpet mig med, og det deler jeg nu med jer". På samme måde, som der er en forskel i, om man er lærer og har autoritet over for sine elever, eller hvis man holder en tale ved en vens bryllup.
- Den ikke-autoritative forkyndelse, vil ofte være mere lejlighedsorienteret og vil have vægten på, det som Gud har givet forkynderen selv i livet med Gud og i studiet af hans ord.
- Der er formidlingsformer som genfortælling og indlevelse og "fælles" bibelstudie, som gør at forkynderen ikke gør sig til autoritet.
- Det personlige vidnesbyrd er naturligvis ikke autoritativt, og alle kristne har et kald til at være et vidne om, hvad de tror på, og hvad Jesus har gjort for dem. De gode nyheder kan aldrig blive delt for ofte eller til for mange. Det kan også ske i forkyndelsens form, ved fx et udadrettet møde, hvor mænd og kvinder kan "vidne om Jesus" fra deres personlige vinkel, hvori de centrale sandheder om Jesu død og opstandelse naturligvis indgår. Det omtales af og til som vidneforkyndelse.
- Forkyndelse og undervisning over for børn er en mulighed for kvinder, og når børn og unge op til en vis alder er målgruppen, så kan kvinder godt undervise med autoritet. Det kan også være et såkaldt familiemøde, hvor det er børnegruppen, der bliver talt til, mens resten af forsamlingen lytter med. Samme forhold gør sig gældende, hvis man har en kønsopdelt samling, hvor en kvinde underviser kvinder. Det forudsættes, at den undervisning sker ved en person, som menigheden og det åndelige lederskab har tillid til.
- Undervisning i temaer, som ikke er direkte bibelske eller tros læretemaer, hvor man belyser den kristne tro fra forskellige faglige vinkler (Det vi tit vil kalde foredrag eller seminarer). Her er den bibelske autoritet forudsat som rammen, men ikke sat direkte i spil.

Vi mener generelt, at det rent indholdsmæssige (formidlingsform og indhold) normalt ikke kan stå alene i at adskille forkyndelsen fra den autoritative forkyndelse. Her spiller tidspunkt og placering ved et møde eller en gudstjeneste en vigtig rolle. Er det et supplement til den normale prædiken ved en gudstjeneste eller et møde, gøres det tydeligt, at det ikke er læreforkyndelse. Ved at undlade at benytte en prædikestol, eller ved at inddrage tilhørerne i højere grad kan man også signalere, at man ikke har en særlig autoritet. Sker forkyndelsen eller undervisningen til et seminar eller et alternativt møde, kan det være med til at vise, at hensigten er en anden end den autoritative forkyndelse. Ved et vidnemøde er det forudsat at det åndelige lederskab ikke ligger i de enkelte vidnesbyrd, men i det åndelige lederskab. Det lokale åndelige lederskab kan fx gennem mødeledelse tydeliggøre, at en taler ikke taler med læreautoritet.

Vi kan vurdere forskelligt

Som det fremgår, kan det at skelne mellem autoritativ og ikke-autoritativ forkyndelse ikke stilles meget enkelt op, da så mange forhold spiller ind. Det er først og fremmest forkynderen selv, der skal være bevidst om, at måden, man forkynder på, skal være ikke-autoritativ. Men de ydre rammer, som andre er med til at stille til rådighed, hjælper med til at klargøre, hvilken slags forkyndelse, der er tale om – for både forkynder og tilhørere.

Vi er som udvalg bevidst om, at dette så også betyder, at vi i nogle tilfælde kan have en forskellig vurdering af, om en praksis er ok. Det forventer vi også, at vi vil møde blandt ELMere generelt, og det skal der være plads til. Vi ønsker dog først og fremmest at være med til at åbne op for en større frimodighed til at udnytte mulighederne og ikke lade sig hæmme af en usund frygt for måske at ramme en lille smule skævt.

Forkyndelse ved kvinder – konkrete muligheder

For at dette skal blive til mere end et papir i en skuffe, så kræver det konkret handling. Vi vil derfor slutte med en liste over konkrete måder, man kan gøre brug af forkyndelse ved kvinder i ELM.

1. Ordet frit

Paulus forudsætter, at når vi kommer sammen i det kristne fællesskab, så vil Helligånden minde os om ting, som vi skal dele med vores medkristne. Det kan være gennem det personlige andagtsliv i ugens løb, gennem selve mødet eller gennem livet i almindelighed.

Konkret kunne man til hvert andet møde give ordet frit efter prædikenen (hvis der har været sådan en), hvor kvinder og mænd frimodigt kan træde frem og dele til fælles opbyggelse og gavn.

1. Kor 14,26: *"Når I kommer sammen, har den ene en salme, en anden en belæring, én har en åbenbaring, én har tungetale, en anden har tolkningen. Alting skal være til opbyggelse."*

2. Sang-og-vidnemøde

Dette møde vil mange ELM'ere kende og genkende. Her er altså et område, hvor vi mange steder allerede er godt i gang med at lade kvinder (og mænd, som ikke er prædikanter) få ordet i menigheden. Lad os jf. forrige punkt tænke STORT om disse møder og tale dem op! Sæt gerne et møde på programmet i hvert kvartal.

- a. **Spørg evt. på forhånd** en eller to m/k om de har lyst til at tænke over, om Gud lægger dem noget på hjerte til at dele

3. Cafémøde

Afhold et møde før det almindelige møde – eller måske i stedet for? En anderledes opsætning, hvor man sidder ved kaffebordene og allerede giver sig i kast med småkagerne er med til at indikere, at rammen er en anden. Og spørg så frimodigt en kvindelig forkynder om at komme og holde et "oplæg", eller hvad man nu vil kalde det, gerne efterfulgt af samtale rundt om bordene. Det kan både være i mere seminarpræget form med et aktuelt emne (fx "et stresset liv"), det kan være en refleksion over et mere "kristent" tema (fx "Guds trofasthed") eller I kan spørge, om hun ikke selv vil tænke og bede over, hvad hun skal dele med jer.

- a. **Dette kan også ske til et "almindeligt" møde.** Sørg blot for at markere, at forkyndelsen denne dag er anderledes, fx ved at kalde det "cafémøde", "vidneforkyndelse" eller lignende. Ved fx at lægge op til efterfølgende samtale, indikerer man også, at det er andet, end det plejer. Hvis rammerne sættes således, kan I frimodigt spørge en kvindelig forkynder. Se også rapporten.

4. Planlagt vidnemøde (find et bedre navn)

I stedet for en ordinær prædiken, så spørg 3 m/k fra menigheden, om de ikke har lyst til at forberede noget af 7-10 minutters varighed, som de deler med resten af forsamlingen. Det er særligt med sigte på "profetiens nådegave", som den beskrives af Paulus, men det behøver ikke nødvendigvis være en profeti som sådan, for at være gyldig.

1. Kor 14,3: *"Men den, der taler profetisk, taler til mennesker, til opbyggelse, formaning (Engelsk ovs.: encouragement) og trøst."*

5. Alternative møder

Ved møder som i forvejen har karakter af at være anderledes, hvor forkyndelsen i forvejen spiller en anden og måske mindre rolle end normalt, så benyt mulighed for at spørge en kvinde eller mand som ikke er prædikant om at holde en forlænget andagt af 10-15 minutters varighed. Eksempler: Bortsalg, julefest, indsamlingsaften, missionsmøde, familiemøde osv. Her er forudsætningen, at forkyndelsen sker på en ikke autoritativ måde, som nævnt ovenfor.

6. Kønsopdelte samlinger

Invitér til en mande- eller kvindeaften og inviter en forkynder af samme køn. I dette tilfælde er der ingen restriktioner i forhold til hvilke emner, der kan tages og, hvilken form, der anvendes (Se dog punktopstillingen i afsnittet "Skelnen mellem forkyndelsesformer i praksis")

Man kunne også nævne:

- Paneldebat
- Samtalemøder
- Dialogprædikener
- Udadrettede arrangementer

Appendix: Læreforkyndelse og profetisk forkyndelse

Hvad er læreforkyndelse?

Den er forbundet med og sker som udgangspunkt, når menigheden kommer sammen. I Ef 4,11 er det forbundet med titlen hyrder. I ApG 20, 25-32 får vi tegnet et billede af, hvad denne tjeneste indebærer. Her overdrager Paulus ansvaret for at formidle Guds ord til menighedens ældste. Først beskriver Paulus selv, hvordan han ikke har fortiet noget, og så siger han bagefter, at nu overgiver han dem til Gud og hans nådes ord. En måde at sige på, at han både overgiver dem til Gud og sit eget ansvar til dem. Nu skal de føre hans tjeneste videre som tilsynsmænd og hyrder. I Tim 3,2 står der at en tilsynsmand skal være god til at undervise. Og selvom ikke alle tilsynsmænd/ældste underviste, så har den funktion været forbundet med det at være ældste/hyrde, jf. også Tit 1,9.^{xi} Deraf kommer, at den undervisning, som gives, kan have autoritet og have til formål at vejlede, oplære, og tilrettevise menighedens medlemmer.

Det er videregivelse og fortolkning af den kristne lære, der er i fokus – og det sker fra en position hvor det forpligter tilhørerne på det, som medlemmer af menigheden. Denne definition og beskrivelse betyder, at en undervisning, hvor der indgår fx bibel- eller tros lærestof ikke **automatisk er** autoritativ og i konflikt med læreforbuddet. Det er formidlingens *hensigt* med til at afgøre, og det er undervisningens *sammenhæng* med til at afgøre – om det sker som en del af menighedens sammenkomst/gudstjeneste.^{xii}

Profetisk forkyndelse

Ud fra bl.a. 1 Kor 11, kan det fastslås, at kvinder har mulighed for at profetere i menigheden.

En typisk måde at definere nytestamentlig profeti – som skal skelnes fra profetier i GT – er, at det betyder: *At fortælle noget, som Gud spontant har åbenbaret/mindet én om.*^{xiii} Der synes at være en sammenfald mellem begreberne åbenbaring og profeti. I 1 Kor 14 bliver det beskrevet, hvordan én, der sidder i menigheden, kan få en åbenbaring på stedet, som andre profeter må vige for. Det betyder dog ikke med nødvendighed, at de andre profetier er åbenbaret spontant i den betydning, at det sker i det øjeblik profetien skal formidles. I ApG 2,17-18, omtales drømme og syner som et udtryk for profeti, og drømme får man i hvert fald normalt på et andet tidspunkt end, når man er i kirke. Samtidig må det fastholdes, at én af de ting, som gør at profetien adskiller sig fra læreforkyndelse er, at den ikke udspringer af "studium" men snarere af bøn/liv med Gud. (Man kan dog også overveje om Paulus i 1 Kor 14,31 forstår det at tale profetisk som en samlebetegnelse, for de forskellige bidrag, han lige har nævnt i v. 26). Den profetiske tale har karakter af at være en tale ved siden af

andre taler ind i den aktuelle situation – uden at det som sagt betyder, at en ”åbenbaring” ikke kan være modtaget på forhånd og rent formidlingsmæssigt være forberedt godt.

Hvordan Gud så i praksis åbenbarer for den enkelte, det som han ønsker sagt, det skal vi lade Gud og den enkelte om at afklare, og vi skal ikke drive udvidet motivgranskning på os selv og andre, om hvorvidt det nu var spontant nok, eller om det nu ”bare” var en association. Vi skal både i ”forberedelse” og når vi sidder til vidnemødet have frimodighed til at tale med Gud om – er der noget, du vil jeg skal sige – er det jeg tænker på mon noget, du vil jeg skal dele – og gå i tro, når vi har tro til det.

Det at profetien skal bedømmes (1 Kor 14,29) viser, at hverken vi selv eller andre, kan være sikre på, at vi rammer rigtigt – så derfor er det heller ikke at underkende en profeti, hvis man udtrykker et forbehold i det man siger. Skal vi forsøge nærmere at beskrive profeti, så kan det være billeder, drømme, visioner, eller bibelske ord eller tanker, som man bliver tilskyndet til at anvende ind i en konkret situation. Dette bør vi turde udforske og forsøge os med, langt mere end vi hidtil har gjort.

Som sagt kan man overveje om Paulus lægger op til at se flere taleformer som underkategorier af profeti. Uanset ser vi forskellige former for forkyndelse ved kvinder, som ikke er direkte profeti. Et godt eksempel er, at kvinderne vidnede over for disciplene, at de havde mødt Jesus. Det afgørende er ikke om forkyndelsen kan kategoriseres som profeti, men om den adskiller sig fra læreforkyndelsen.

Litteratur

Rapporter og lignende

[ELM: Åndeligt lederskab – om hyrde- og lærertjenesten i ELM, 2002](#)

ELM: [Mand og kvinde i Guds tjeneste, 2000](#)

Luthersk Mission, 2020: [Guds Ord til hjertet](#)

Luthersk Mission, 2008: Vejledning; [Mænd og kvinder i ledelse og forkyndelse En vejledning fra LM's Landsstyrelse](#)

Luthersk Mission, 2003: [Åndeligt lederskab – hyrde- og læreransvaret i LM](#)

Bøger og artikler

Mathilde Bech Braüner:

[Køn i et kristent perspektiv – KPI Akademi 2019](#)

Olof Edsinger:

När minoriteten tar majoriteten som gisslan – Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv, Brytpunkt.

Kathy Keller:

Jesus, Justice and Gender Roles – A Case for Gender Roles in Ministry. Kindle Edition.

Torben Kjær:

[Kvindens tjeneste i menigheden \(mini\) \(hentet fra tkjaer.net\)](#)

Peter V. Legarth:

Kvindelige præster - En stillingtagen til argumentationen imod ordningen med kvindelige præster, Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke 02-2010 s. 41-52

Douglas Moo:

What Does It Mean Not to Teach or Have Authority Over Men (1 Timothy 2:11-15) (hentet fra https://bible.org/seriespage/what-does-it-mean-not-teach-or-have-authority-over-men-1-timothy-211-15#P72_37908)

Jacob Munk:

En langt bedre vej. En ny retning for debatten om køn og seksualitet. Credo 2019.

Mikkel Vigilius:

[Kampen om kønnet - rapport 2019](#)

[Tjenstedelingen i menigheden, 2017](#)

Ikke udgivne manuskripter:**Udvalget har bl.a. gjort brug af følgende:****Peter Olsen:**

Kvindelige forkyndelse i LM

Kefalé-strukturen. Tjenstedeling mellem mand og kvinde

Torben Kjær:

Om kvinders tjeneste i menigheden manuskript (udvidet)

Joachim Skriver:

Bacheloropgave: Eksegese af 1. Timotheus kap. 2, vers. 11-15], 2018

Louise Høgild:

Vidneforkyndelse i Praxis, Luthersk Missions rådsmøde 2019

Øvrigt

Ovennævnte er det primære stof, som vi i udvalget sammen eller hver for sig har konsulteret. Dertil kommer bibelkommentarer o.lign. og anden litteratur, som den enkelte har trukket på.

Fodnoter

ⁱ Se Matt 19,3-12 og det efterfølgende afsnit i rapporten.

ⁱⁱ Se fx: Mikkel Vigilius, Kampen om kønnet. Jacob Munk, En langt bedre vej.

ⁱⁱⁱ Se hertil hæfte om åndeligt lederskab i ELM. Det almindelige præstedømme udtrykker alle kristnes principielle ligestilling og lige adgang til Gud. Kirken deler det også som et fælles ansvar at forkynde evangeliet for menneskeheden (1 Pet 2,9). Den praktiske udmøntning af dette er, at denne forkyndelse er fordelt på forskellige nådegaver/tjenester, og desuden betinget af forholdet om, at en kvinde ikke skal udøve åndeligt lederskab over for mænd for ikke at komme i modstrid med skabelsesordenen.

^{iv} Se ekskurs om lærer og profettjenesten

^v Den augsburgske bekendelse, artikel 5.

^{vi} I forhold til, hvad teksten siger om kvinder og slør, henviser vi fx til behandlingen i "Mand og kvinde i Guds tjeneste"

^{vii} Se følgende note.

^{viii} Professor på Peter V. Legarths har i en artikel i Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke (02/2010) argumenteret for, at der ikke er grundlag for i NT at afvise kvindelig præstetjeneste. Vi finder ikke argumentationen overbevisende. Argumentet i forhold til 1 Tim 2,11-12 er, at Paulus afviser en specifik vranglære i menigheden, som kommer fra kvinder som tilraner sig selv en position, hvor de bestemmer over og underviser mænd. Dels, så går Legarths argumenter meget på en embedstænkende forståelse af teksterne, hvor funktionstænkningens argumenter ikke er inden for synsfeltet, og dels så er de sproglige argumenter for at forstå Paulus formaning som specifikt rettet mod vranglære, blevet tilbagevist.

^{ix} Oversættelsen i v. 12 "... hun skal leve i stilhed" kan misforstås som et udtryk for, at kvinder helt generelt ikke må tale eller gøre opmærksomme på sig selv. Udtrykket må forstås i lyset af, at kvinder ikke skal bestemme over en mand, så det giver den betydning, at kvinden ved sin stille adfærd skal anerkende manden som autoritet i undervisningen. Det må også ses i lyset af, at vi i vores kultur har en anden måde at vise respekt for en autoritet, end man havde på Paulus' tid.

Paulus har i det efterfølgende en begrundelse for formaningen. Dels henviser han til skaberordenen, at manden blev skabt først, hvilket vi tidligere har set, lægger grunden for, at kvinden skal indordne sig under mandens åndelige autoritet/lederskab. Dels siger han "og det var ikke Adam, der blev forledt, men kvinden lod sig forlede og overtrådte buddet." Her henvises altså til syndefaldet. Forståelsen er ikke ligetil, og ordene kan måske også være personligt anfægtende for nogle. Vi har mødt forskellige tolkninger, som dog ikke påvirker rækkevidden af formaningen. Vi finder følgende mest sandsynlig:

Der er tale om, at Paulus med begrundelsen fra skabelsen fører tankegangen videre med et eksempel på, hvordan syndefaldet opstod som følge af, at Eva brød med denne skaberordning, det er altså en udfoldelse i et negativt eksempel til advarsel. Til sidst har Paulus en konstatering af, at kvinden skal frelles ved "barnefødslen", såfremt hun holder fast ved tro, kærlighed og hellighed.

Dette udsagn har også voldt eksegeterne vanskeligheder og har heller ingen direkte indflydelse på formaningens rækkevidde. Enten henviser Paulus her til at en kvinde har spillet en helt central rolle i Guds frelsesplan, ved at hun fødte Guds søn – og han fremhæver dermed den store værdighed som det giver kvinden. Eller han udtrykker, at hun forudsat at hun holder fast ved den samme tro som alle andre, frelles gennem også at udtrykke sin kærlighed til og lydighed mod Gud ved at leve i overensstemmelse med hendes køn. Ud fra Bibelen i øvrigt er det ikke muligt, at det skulle forstås sådan, at kvinder skal gifte sig og føde børn for at kunne blive frelst.

^x Vi skal ikke gå nærmere ind i dette, men man kan måske tale om, at man kan have en uformel status som "ældste i menigheden" og deraf autoritet, selvom man ikke formelt er kaldet til det.

^{xi} Ikke alle ældste underviste 1 Tim 5,17

^{xii} Jf. D. J. Moo, "What Does It Mean Not to Teach or Have Authority Over Men (1 Timothy 2:11-15)":

"Hvad forbyder Paulus nøjagtigt ved at forbyde kvinder at undervise? Og begrænser han dem fra al undervisning eller kun fra undervisning af mænd? Ordet undervise, og dets beslægtede navneord undervisning (didaskalia) og lærer (didaskalos), bruges i Det Nye Testamente hovedsageligt til at betegne den omhyggelige videregivelse af traditionen om Jesus Kristus og den autoritative proklamation af Guds vilje til troende på grundlag af denne tradition (se især 1 Tim 4:11: "Det skal du påbyde og lære;" 2 Tim 2: 2; ApG 2:42; Rom 12: 7). Selvom ordet kan bruges bredere til at beskrive den almindelige opbyggelse, der finder sted på forskellige måder (fx gennem undervisning, sang, bøn, læsning af Skriften [Kol 3:16]), er den aktivitet, der typisk kaldes for undervisning, tydeligt begrænset til visse personer, der har lærer-nåde-gaven (se 1 Kor 12: 28-30; Ef 4:11). Dette gør det klart, at ikke alle kristne beskæftiger sig med undervisning. I Pastoralbrevene har undervisning altid denne begrænsede betydning af autoritativ læremæssig undervisning. Ved slutningen af sit liv er Paulus

som en reaktion på den falske lære intenst optaget af at sikre, at den solide og sunde undervisning opretholdes i kirkerne.”(udgiverens oversættelse).

^{xiii} Se fx denne artikel: Wayne Grudem: PROPHECY, PROPHETS IN NEW DICTIONARY OF BIBLICAL THEOLOGY (2000) ([Kan læses her](#))